

centrum
ekonomických a tržních
analýz

ČESKÉ ZDRAVOTNICTVÍ POHLEDEM EKONOMA

Ing. Aleš Rod, Ph.D.

24.3.2026, INESS, BRATISLAVA

Stav české ekonomiky a veřejných rozpočtů

Makroekonomický kontext (2024–2026)

- Ekonomika se po stagnaci zotavuje (růst HDP +2-3 % ročně)
- Inlace klesá, ale náklady ve zdravotnictví zůstávají strukturálně vysoké
- Stárnutí populace zrychluje růst poptávky po zdravotních službách a léčivech

Veřejné finance

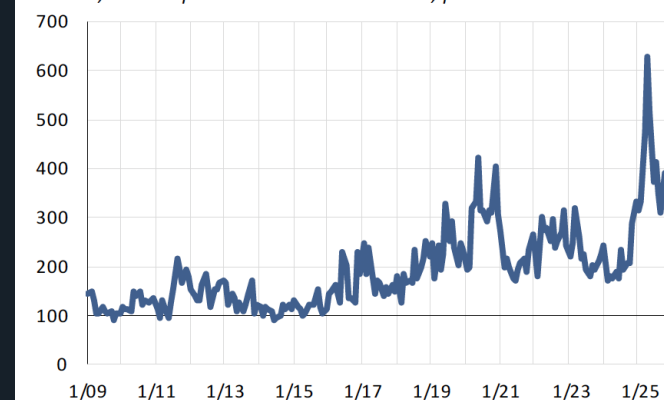
- Deficity státního rozpočtu stále kolem 2-3 % HDP
- Konsolidační tlak → omezený prostor pro růst veřejných výdajů
- Zdravotnictví cca 8 až 9 % HDP, tlak na efektivitu systému

Výhled 2026+

- Zdravotnictví zůstane jedním z nejrychleji rostoucích výdajů veřejných rozpočtů
- Klíčová otázka: udržitelnost financování vs. dostupnost péče a inovací

Index nejistoty hospodářské politiky

četnost zmínek o nejistotě hospodářské politiky v médiích vybraných 18 zemí; váženo podílem na světovém HDP; průměr 1997–2015 = 100

Zdroj: Economic Policy Uncertainty.

Hlavní téma financování zdravotnictví v ČR: **EXCESS COST GROWTH**

	2030	2040	2050	2060	2070
Veřejné výdaje systému (v % HDP, model IES 2024)	6,40%	7,20%	8,10%	9,00%	9,80%
Veřejné příjmy systému (v % HDP, model IES 2024)	6,00%	5,90%	5,80%	5,80%	5,60%
Nominální HDP (mld. Kč, CAGR = 4,93%)	10 754	17 400	28 153	45 553	73 705
Deficit systému veř. zdravotního pojištění (v % HDP)	-0,40%	-1,30%	-2,30%	-3,20%	-4,20%
Deficit systému veř. zdravotního pojištění (v mld. Kč)	-43,0	-226,2	-647,5	-1 457,7	-3095,6
Počet Konsolidačních balíčků[©] jen na zdravotnictví?	-0,45	-1,45	-2,57	-3,57	-4,69

Hlavní téma financování zdravotnictví v ČR: **EXCESS COST GROWTH**

	2030	2040	2050	2060	2070
Veřejné výdaje systému (v % HDP, model IES 2024)	6,40%	7,20%	8,10%	9,00%	9,80%
Veřejné příjmy systému (v % HDP, model IES 2024)	6,00%	5,90%	5,80%	5,80%	5,60%
Nominální HDP (mld. Kč, CAGR = 4,93%)	10 754	17 400	28 153	45 553	73 705
Deficit systému veř. zdravotního pojištění (v % HDP)	-0,40%	-1,30%	-2,30%	-3,20%	-4,20%
Deficit systému veř. zdravotního pojištění (v mld. Kč)	-43 0	-226,2	-647,5	-1 457,7	-3095,6
Počet Konsolidačních balíčků[©] jen na zdravotnictví?	-0,45	-1,45	-2,57	-3,57	-4,69

Proč se budou rozevírat nůžky ve financování zdravotnictví?

 Růst nákladů ve zdravotnictví bude významně rychlejší než zdroje generované růstem ekonomiky.

 Asymetrická závislost systému zdravotnictví na veřejném pilíři politizuje zdravotnictví.
Preference bezbolestných parametrických úprav, nikoliv reforem, reformami je racionální přístup.

 Silný vliv demografické křivky bude zvyšovat poptávku po službách, ale snižovat počet plátců zdravotního pojištění (efektivní daňová sazba). Bude **snižovat i nabídku práce** ve zdravotnictví.

 Inovativní léčba významně zefektivní zdravotnictví, ale bude spojena s vyššími náklady na léčbu a její individualizaci (**tlak veřejnosti na dostupnost inovativní léčby bude enormní**).

 Vysoká hustota zdravotnických zařízení a distribuce výkonů v nich jsou brána jako **nedotknutelná silná stránka** českého zdravotnictví, byť ve skutečnosti **váže vzácné zdroje** (peníze i lidský kapitál).

Jaká řešení financování zdravotnictví připadají v úvahu (dle NERV)?

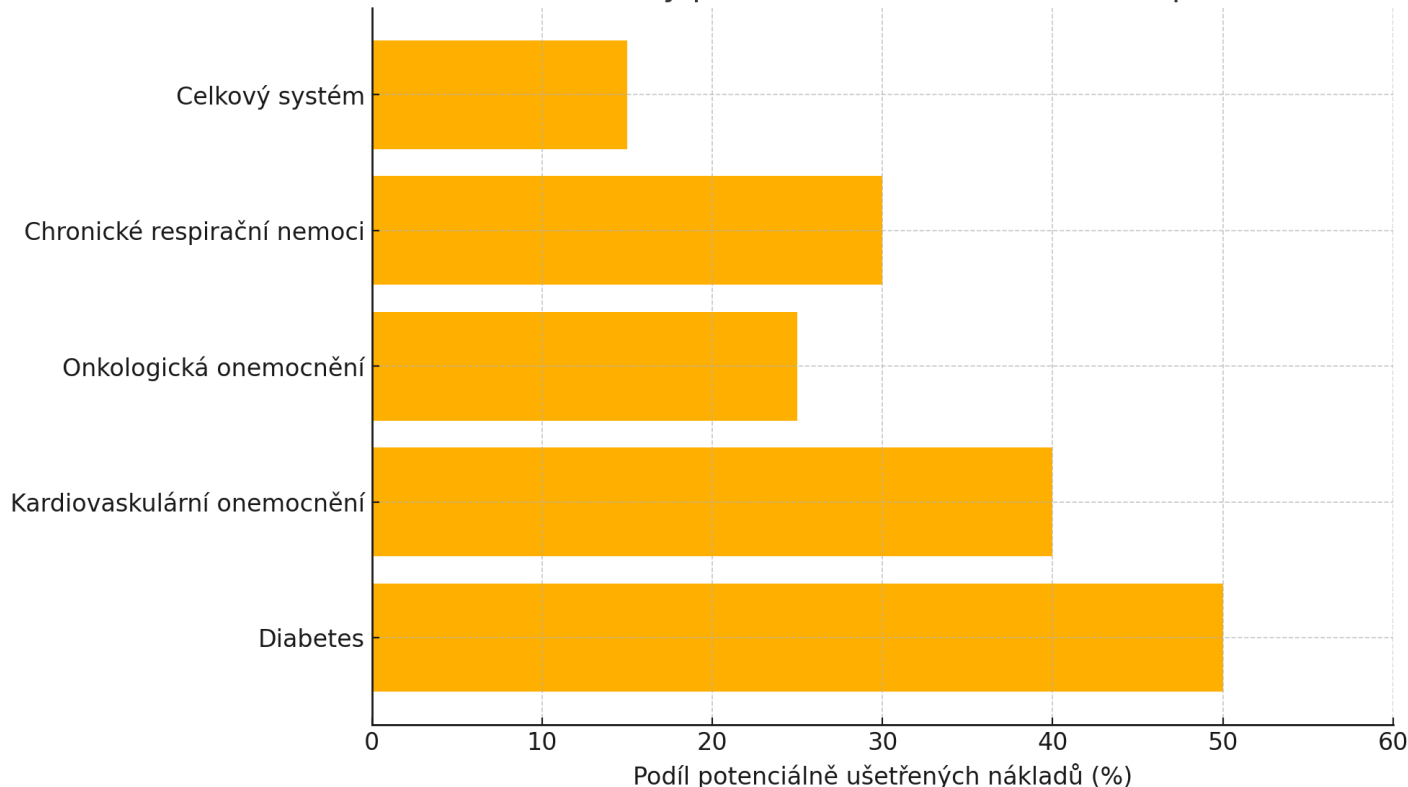
Způsoby **snížení deficitu mezi výdaji a příjmy zdravotnictví** v České republice:

1. **Investice do prevence**, tj. snížení budoucí poptávky po zdravotní péči.
2. **Zvýšení efektivity využití stávajících zdrojů.**
3. **Navýšení podílu soukromých zdrojů na financování zdravotnictví.**
4. **Parametrické navýšení objemu veřejných zdrojů.**
5. **Nový a více motivující model výběru veřejných zdrojů.**

1. Snížení budoucí poptávky díky zlepšení zdravotního stavu

Odhadnutelný podíl nákladů, které lze snížit prevencí

Zdroj dat: OECD, SZÚ, NERV, McKinsey, WHO

PREVENCE

- Ročně ČR ztratí 3,5 milionu let v plné kvalitě života kvůli nemoci obyvatel
 - 1/3 z toho umíme ovlivnit.
 - 70 % z toho lze vyřešit „jen“ prevencí“
- Nemoci a poruchy oběh. soustavy (MDC 05)
 - cca **21 % nákladů** lékařské péče
 - jasné rizikové faktory a jejich řešení
 - kouření
 - hypertenze
 - dyslipidémie
 - zvýšená hladina glukózy,
 - nadváha
 - nedostatek fyzické aktivity.
 - ČR není tak bohatá, aby si to mohla dovolit!
 - NERV (2023): ROI 1,7x / 0,7 % HDP

1. Snížení budoucí poptávky díky zlepšení zdravotního stavu

Japonsko: díky důrazu na prevenci roste výdaj na zdravotnictví jen o **1,4 % HDP ročně** (vs. 2,5 % OECD)

Kanada: snížení chronických onemocnění o 1 % ročně = úspora **7,3 mld. CAD za 10 let**

Očkování: přínos až **1–2 % HDP**

Zvýšení zdravých let života o 1 rok = růst HDP o **0,3 % ročně**

Absence v práci: každoročně v EU ztraceno **4 % pracovních dnů**

Presentismus: ztráty až **2,5 % HDP ročně** (UK, Německo)

Duševní zdraví: náklady až **4 % HDP ročně**, drobné intervence šetří desítky mld. €

Švédsko: zdravější populace = **+3,3 % HDP na obyvatele**

Bezpečnost práce: každý investovaný €1 ušetří €2,2 – přínos až **2,6 % HDP EU ročně**

Zdraví starších pracovníků: dorovnání na průměr EU = **+2 % HDP do roku 2030**

atd.

2. Zvýšení efektivity využití stávajících zdrojů

- Zvýšení efektivity stávajících zdrojů **NEBUDE STAČIT**, přesto je velmi důležité.

1. Hodnocení nákladové efektivity zdravotní péče

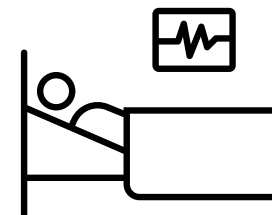
- Rozšíření systematického hodnocení efektivity i mimo inovativní léčiva (výkon => výsledek)
- Revize metodiky a započítání přímých, nepřímých a indukovaných společenských dopadů

2. Restrukturalizace a nové modely zdravotní péče

- Posun z lůžkové péče k ambulantní, domácí a stacionární formě + deregulace méně kvalifikovaných úkonů
- Zlepšení koordinace zdravotních a sociálních služeb, propojování nemocnic do regionálních sítí
- Rozvoj telemedicíny a digitálních nástrojů, podpora práce s daty
- Rozšíření kompetencí odborného nelékařského personálu
- Úprava pracovní doby personálu podle reálných potřeb (návaznost na financování)

3. Lepší správa systému (governance)

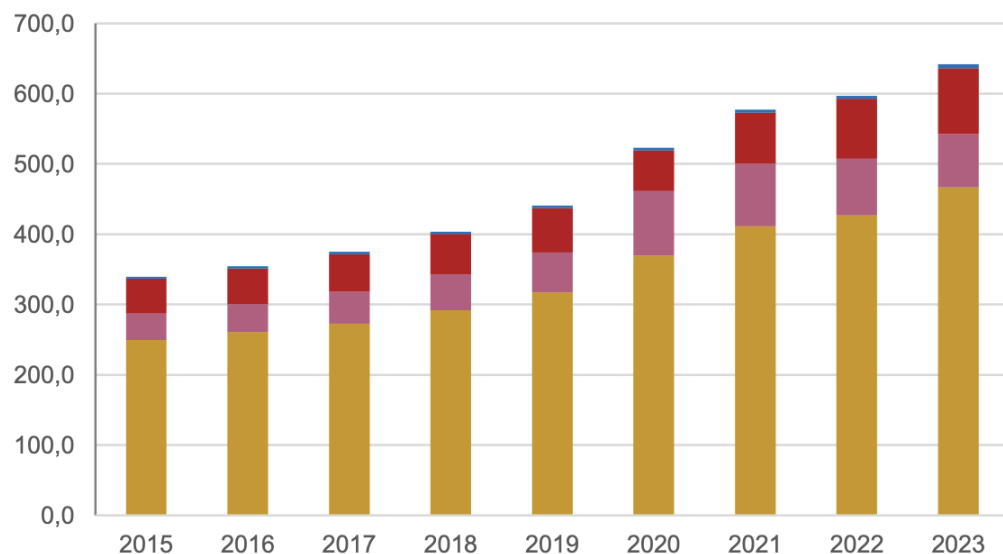
- Zákonné zakotvení výdajových limitů zdravotních pojišťoven
- Reforma právní formy a řízení zdravotních pojišťoven
- Transformace příspěvkových organizací na samosprávné subjekty
- Využívání datových ukazatelů pro zlepšování hospodaření a efektivity

3. Navýšení přívodu soukromých financí

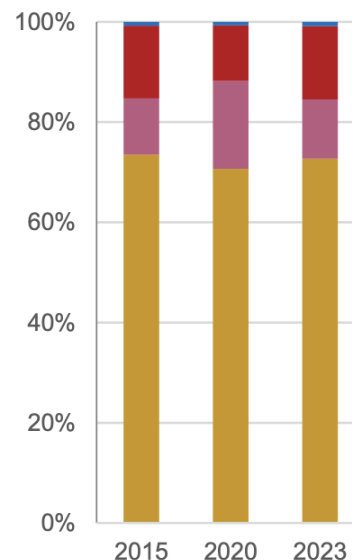
Graf č. 1.2. Výdaje na zdravotní péči v Česku podle hlavních zdrojů financování, 2015–2023

a) absolutně v mld. Kč

- Soukromé zdroje (1)
- Přímé platby domácností
- Přímé výdaje ze státního rozpočtu a z rozpočtů krajů a obcí
- Platby ze zdravotního pojištění

b) struktura v %

Přímé soukromé výdaje:

- 49 % léčivé prostředky
- 22 % stomatologická péče
- 10 % rehabilitační péče
- 8 % terapeutické pomůcky
- 1,7 % prevence

Neformální platby:

- určitě nejsou nulové 😊

(1) Zahrnují dobrovolné zdravotní pojištění (cestovní pojištění), neziskové organizace a závodní preventivní péči v podnicích.

Zdroj: ČSÚ 2025, Zdravotnické účty ČR 2010–2023

Co znamená PRÁVO VOLBY?

- Pacient volí mezi plně hrazenou péčí a inovativní léčbou.
- Inovativní léčbu dnes hradí sám. V novém systému doplácí jen rozdíl nad rámec hrazeného postupu.

Možnosti financování

Přímá platba domácnosti.

Zdravotní benefit zaměstnavatele.

Doplňkové zdravotní pojištění.

Typy **pojištění**:

1. Pro komfort
2. Pro péči nad rámec standardu
3. Pro finanční spoluúčast
- (4. Substituční)

Výhody:

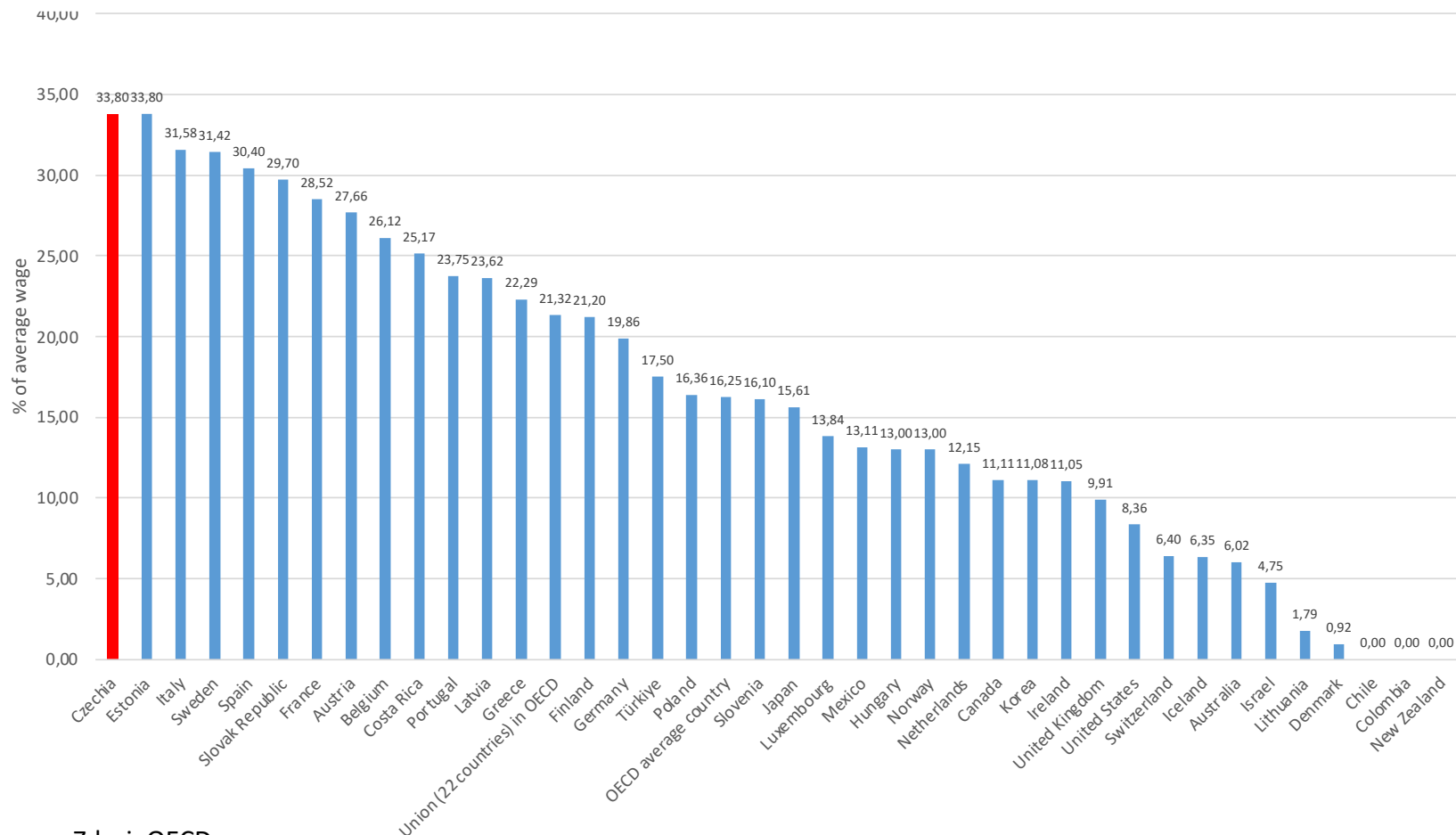
Nesnižuje přístup k péči. Naopak.

Nezatěžuje státní rozpočet.

Nezvyšuje náklady zdravotním pojišťovnám.

Nové legální zdroje
do zdravotnictví.

4. Parametrické navýšení veřejných zdrojů

Zdroj: OECD

- **Jedná se o zvýšení plateb veřejných financí do systému.**
- **Teoretické možnosti / zdroje:**
 - I. Navýšení procenta odvodů na veřejné zdravotní pojištění,
 - II. Uzavření výjimek ve zdravotním pojištění (OSVČ, DPP),
 - III. Přísun jiných finančních zdrojů (například alokací výběru spotřebních daní),
 - IV. Další navýšením platby z rozpočtu za státní pojištěnce.

5. Nový a motivující způsob výběru veřejných zdrojů

– Dvousložkové pojistné: Převedení části pojistného z procentního vyjádření na nominální částku

Možnost 1

**Převod celého odvodu zaměstnance
(4,5 % mzdy) do nominální částky**

+ Transparentní, dobře uchopitelné

– Silně degresivní dopad (nízkopříjmoví
platí více, vysokopříjmoví méně)

→ Nutná zásadní reforma DPFO
(vyšší sazba + vyšší sleva na poplatníka)

Možnost 2

**Částečný převod do druhé složky
při zachování procentního odvodu**

+ Nezatěžuje výrazně nízkopříjmové

– Komunikačně složité, slabší motivační
efekt pro pohyb pojistným trhem

→ Motivace funguje spíše jako
„sleva v Kč“ od pojišťovny

Možnost 3

**Přidání nové nominální složky
k současným procentním odvodům**

+ Naplňuje cíle
(motivace, konkurence, nové zdroje)

– Vyžaduje úpravy systému plateb
za státní pojištění

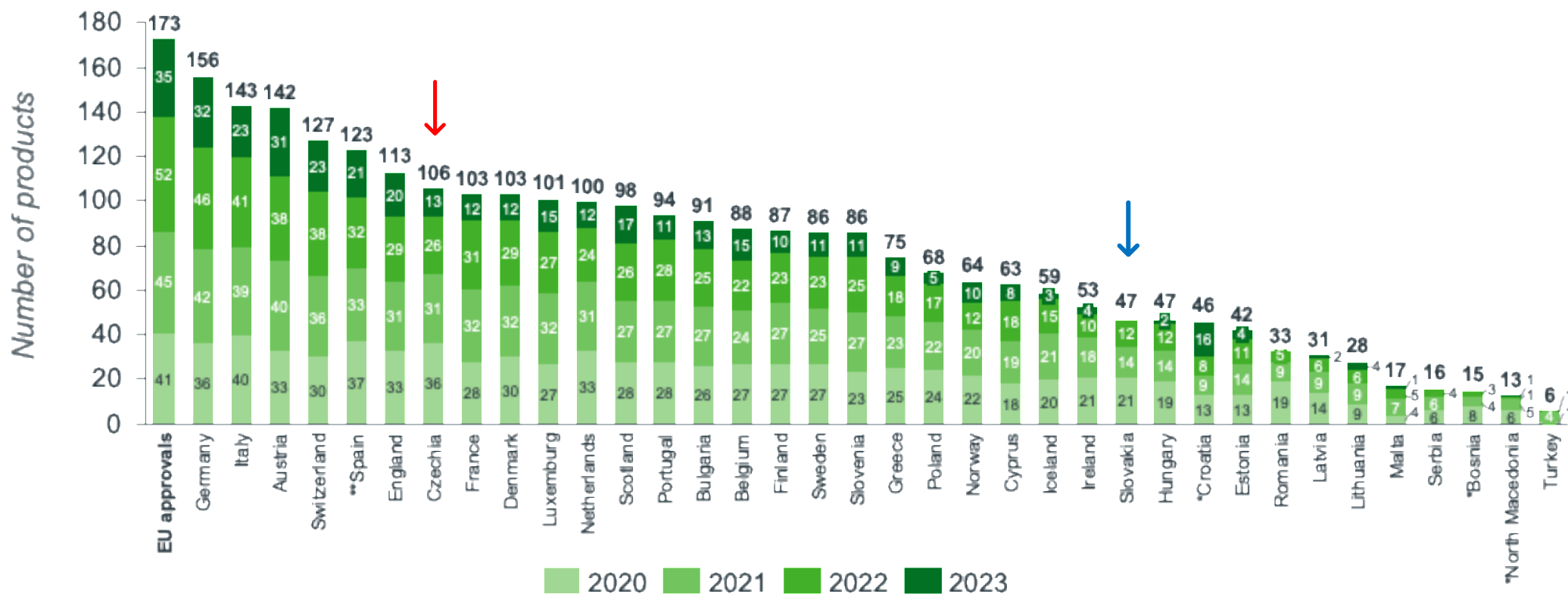
→ Možnost postupného zavedení (mladí
povinně, střed volba, starší setrvání);
v budoucnu i pro důchodce

Léková politika v ČR: dobrá dostupnost inovací, ale omezený reálný přístup

- Silná pozice v regionu CEE
 - ČR patří mezi nejlépe dostupné trhy pro inovativní léčiva ve střední a východní Evropě
 - Dostupných 106 z 173 nových léčiv registrovaných v EU
 - Dlouhodobý růst dostupnosti (+49 % od roku 2019)
 - Míra dostupnosti 61 % vs. EU průměr 46 %
 - Průměr EU: 578 dní od schválení EMA k dostupnosti pro pacienty, ČR: 581 dní
- Klíčová výzva: reálný přístup pacientů => **plná dostupnost je reálnou výzvou**
 - 83 % inovativních léčiv dostupných pouze s omezeními (preskripční omezení, omezené indikace..)
 - nové léky často dostupné pouze ve specializovaných centrech (regionální rozdíly v přístupu až 87 % + omezené kapacity center a zpoždění v zahájení léčby)
- Systémové bariéry
 - rozpočtové limity
 - preskripční restrikce
 - složité patientské cesty v systému

VÝDAJE NA INOVATIVNÍ LÉČBU NEJSOU SKUTEČNÉ VÝDAJE. JSOU TO INVESTICE.

Celková dostupnost inovativních léků v ČR

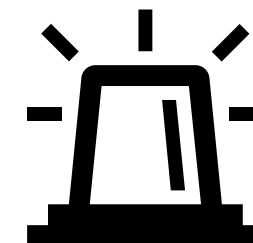

Programové prohlášení vlády A. Babiše – zdravotnictví

OBLAST	PROGRAMOVÉ PROHLÁŠENÍ VLÁDY 2026	SHODA S NERV
Dostupnost péče	Bezplatné a dostupné zdravotnictví pro všechny, zkracování čekacích dob	-
Prevence	Důraz na prevenci (nádorová, kardiovaskulární onemocnění, duševní zdraví)	++
Digitalizace	Rozvoj eHealth a digitalizace systému	+++
Nemocnice	Modernizace nemocnic	++
Personál	Stabilizace zdravotnického personálu	+
Léky	Zajištění dostupnosti léčiv	++
Efektivita systému	(implicitně) zlepšení fungování systému a dostupnosti	+
Financování / spoluúčast	Neakcentováno (důraz na bezplatnost)	--

Závěr

- **Současný stav je neudržitelný.**
- Velký podíl veřejných zdrojů zvyšuje politická rizika reforem.
- Před nárazem do zdi české zdravotnictví zachrání kombinace opatření.
- Nyní je nezbytné:
 - **Zvýšit tlak na tvůrce zdravotních politik**, aby hleděli za horizont volebního cyklu (systémové reformy)
 - Zapojit do hry **silné zájmové skupiny** (např. zaměstnavatelé, municipality, soukromý sektor)
 - Směřovat do zdravotnictví **nové zdroje** (zejm. paretoefektivita => právo volby)
 - Masivně investovat do prevence (zejm. **primární prevence**)
 - Zabránit **erozi zdravotnictví** (optimalizace účasti jedince ve veřejném pilíři)

Děkuji za pozornost.

Ing. Aleš Rod, Ph.D.

ales.rod@eceta.cz

